

ACC. N:R. 5615

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland Upptecknat av: Viktor Karlsson
 Härad: Kinnevald Adress: Järnvägen 21 Hovsta.
 Socken: Vederslöv Berättat av: Johanna Petersen
 Uppteckningsår: 1938. Född år 1872 i Vederslöv.

Triskning med ris. s. 1-10.

Var a UUMA:s kartfrågelista nr. 9:
"Triskning med ris."

10 sidor.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5615

Landskap: Lovöland. Upptecknat av: Pelleus Karlsson.
 Härad: Knippsvald. Adress: Smågg. 2, Alensta.
 Socken: Fiduslär. Berättat av: Pelleus Karlsson
 Uppteckningsår: 1938. Född år 1892, Fiduslär.

1.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Piskning med ris.

I min barndom hörde det ofta
 att piskning med ris förekom, si-
 ger faderns P. Karlsson. Bruket var gem-
 mant och det upphörde på 1870-80-
 talet. Det jag kommer i minnet
 det var knausaktligen bara att
 man gjorde det för att det var so-
 ligt och för att man gjort så för.
 Man visade inte vid den tid som
 jag minns proceduren någon stor
 betydelse, bara den att man skulle bli snä-
 var jag tjänade piga i Kärrejäro

Landskap: Småland
Härad: Kinnared
Socken: Söderlän
Uppteckningsår: 1938

ACC. N:R. 5615
Upptecknat av: Tillman Karlsson
Adress: Järnågerg. 2, Alvesta.
Berättat av: Johanna Petersson
Född år 1899 i Söderlän.

2.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

i Odenstlanda blev jag själva piskad
med ris. Det var Drängen på stället
som bestod mig med den fraktringen
- för som han sade, att jag skulle
vara snäll ändå till nästa påsk.
Piskningen skedd tidigt påsk-
~~aftnas~~ ~~morgon~~ dagens morgon.
På påskaftnas kväll kom drängen in
med ett likt knippe björkis som
han gånge under soffan han låg
i - vi låg både Drängen, jag
och kusbardefalket i Benmadum.
- En få lov å ha se lite påska-
ris, sade han. De ska rock få sma-

ACC. N:R. 5615

Landskap: *Småland*
Härad: *Kinnared*
Socken: *Ledeslöv*
Uppteckningsår: *1938*

Upptecknat av: *Johann Karlsson*
Adress: *Järnvägsg. 21, Alenst*
Berättat av: *Johann Karlsson*
Född år: *1897 i Ledeslöv.*

3.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sat i "månstilla" (margon bittida)
sade han.

På söndagen margon kom han
lidigt lussande över gata. Jag
knytt att bara salen var uppgi-
en, för se man brukade gärna vara
egge och se huru den gick upp -
man trodde nämligen då att salen
dansade varje påskmargon när den
gick upp. Och jag för jag sägde det
att jag själv många gånger hört
att den verkligen dansade. Men
det var väl för att man trodde
så skarpt på det.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 5615

Landskap: Småland
 Härad: Kinnared
 Socken: Fideslöv
 Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: Pärlem Karlsson
 Adress: Jämvägsq. 2, Alvesta.
 Berättat av: Pärlem Karlsson
 Född år: 1892 i Fideslöv.

4
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Ja, så kom drängen och pistade
 mig med sitt ris. När jag började
 skraka för att det gjordes ont så
 bander ifrån att drängen inte fick
 piska mera. Det tyckte drängen
 var dumt av banden - det hade
 väl varit en fördel att få ha en
 snäll piga ett helt år framåt.

Riset tagg inte reda på utan
 kastades ut sedan på "sopdyngen".
 Där fanns utanför stugbyggnad
 en. Riset man slag med kalla.
 Det för påskaris, likaså keth det
 att man skulle ha påskaris.

ACC. N.R. 5615

Landskap: Småland
Härad: Kinnared
Socken: Fäderslän
Uppteckningsår: 1938
Upptecknat av: Anders Karlsson
Adress: Järnågg, 21 Mårosta
Berättat av: Anders Karlsson
Född år: 1879 i Fäderslän.

L
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Risningen förekom endast vid påskkägtiden. Ofta brukade bermen i en familj piska varandra på skedamargonen. Härevid använde man inte alltså björkris. Även enris kan till användning. Mest brukade man då piska varandra på händerna. När man sedan svängde händerna hastigt i luften brukade blodet sippra fram. Det hela var således någon syabuplaga.

Riset vid en dylik piskning bröts alltså snart före dödsfall. Björkris sattes således inte in

ACC. N:R. 5615

Landskap: Småland Upptecknat av: Pärholm Karlsson
 Härad: Kinnared Adress: Järnågg. 2/ Alarö.
 Socken: Fideleslän Berättat av: Johanna Pettersson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1892 i Fideleslän

6.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

i försäp för att slå ut till pås-
ken. Däremot brukade man ofta
satt in kvistar och sälja i god tid
innan påskmåndagen, så att påsk-
na på kvistarna skulle vara ut-
slagna till denna helgdag.

Att risning och människor vid
samma tillfällen till se. att brukas
där barn och fl. är inte känt i beg-
den. Ej heller brukade man rida
karna när de skulle drivas på
bete.

I våra dagar är helt naturligt
risningsleden helt bortlagd.

ACC. N:R. 5615

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår:

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Småland
 Kungälv
 Fädersläv
 1938
 Wilhelm Karlsson
 Kungälvsg. 2, Claest
 Jakobina Petersson
 1892 i Fädersläv

Detta skedde redan i slutet av
 1800-talet på 80-90-talet. Riset,
 man använde vid risning bröt
 man var som helst och hade så-
 ledet inget avseende på om det
 bröts på egna eller andras mark.
 Ibland hände det att den som
 "risade" var utklädd, men liksom
 hände det att han inte var det. Det
 var således ingen regel härvid-
 leg.

I början på 1900-talet började
 man i och med att man började
 att lägga större vikt vid utsmyk-

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

bid. 7

Cy.

ACC. N:R. 5615

Landskap: Småland Upptecknat av: Pelleus Karlsson
 Härad: Björnåls Adress: Björnåls. S. Olsson
 Socken: Edsbylän Berättat av: Johanna Ekesson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1892 i Edsbylän

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ring och prydnad av lemmet
 började man att sätta in björk-
 ris. Det lags då in så tidigt att
 löven skulle kunna hinna slå ut
 till påskan. För att utslagningen
 eller rättare sagt lövspridningen
 skulle lyckas bra brukade man
 lägga små i vatten och det sattes
 i. Vanligtvis sattes fisken i några
 krukor eller dylikt för att slå
 ut. När det redan var utslaget
 placerades det i vassar och anbring-
 ades till prydnad där det skulle
 vara. Ofta brukade man i riset

ACC. N:R. 5615

Landskap: Småland Upptecknat av: Johann Karlsson
 Härad: Kinnared Adress: Jönköping. 2/ Albesta
 Socken: Fidorslär. Berättat av: Johann Persson
 Uppteckningsår: 1938. Född år: 1892 i Fidorslär.

9
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

upphänga bomullstussar o. dy-
 likt.

Bruket med att i god tid före
 påskan insätta björkis, så att
 detta är utlagit till nämnda klg.
 har med åren för tillagit en av-
 tagit. Numera prydes lövet upp
 med små konstgjorda kycklingar
 vilka finnas att käpa även i di-
 versaffärerna på landet.

Någon uppgift om varifrån den an-
 talade risningsredan kommit ifrån
 finns inte. Den är med all säker-
 het så gammal, att ingen levande

ACC. N:R. 5615

Landskap: Småland Upptecknat av: Fridolf Karlsson
 Härad: Kinnared Adress: Järnågg. 2, Glacé
 Socken: Ödeslöv Berättat av: Johannes Vikström
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1892 i Ödeslöv

10
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

nu minnes det Bruket med
 att intaga ris till gränsknings-
 har varit likt varicrande.
 Det vill säga det har funnits
 både som som tagit in och inte
 tagit in dylikt ris. Numera be-
 de dock de allra flesta gås det
 Likaså finns det en och annan som
 påttas in på mycket ris att slå
 ut att det sedan angifles på tor-
 get i Pärjö.

Uppgifterna till ovan nämnda är
 hämtat från Ödeslöv i Ödeslöv